

Evaluering av Trosopplæringsreformen

Trosopplæring i forsøksprosjektene – og i de andre menighetene

Delrapport 4

Otto Hauglin

Arbeidsfellesskapet

Diakonhjemmet Høgskole
Postboks 184 Vinderen
0319 Oslo

Menighetsfakultetet
Postboks 5144 Majorstuen
0302 Oslo

Evaluering av Trosopplæringsreformen

Styringsgruppen for Trosopplæringsreformen har tildelt oppdraget med å evaluere reformen til Arbeidsfellesskapet som består av:

- Det teologiske Menighetsfakultet
- Diakonhjemmet Høgskole, avd for forskning og utvikling
- Otto Hauglin rådgivning as

Evalueringen skal:

- Legge til grunn Den norske kirkes lære om dåpen og de premisser som gjelder for Trosopplæringsreformen
- Beskrive trosopplæringsens utforming, utvikling og konsekvenser
- Gi informasjon om hvilke erfaringer forsøksmenighetene, de dømte og deres foreldre har med trosopplæringsen og hvilke resultater som blir oppnådd.
- Belyse konsekvensene av å ha vært forsøksmenighet
- Gi grunnlag for læring for forsøksmenighetene og prosjektledelsen, og for bedre styring av forsøket
- Gi grunnlag for å vurdere overgangen fra forsøk til varig reform
- Gi et bidrag til religionspedagogisk forskning og forskning om trosopplæring

Evalueringen startet opp i oktober 2004 og avsluttes i august 2008.

Det vil bli utarbeidet følgende rapporter fra evalueringen:

- Delrapporter fra de ulike delprosjektene i evalueringsarbeidet
- Årlige underveisrapporter
- Hovedrapport i august 2008

Rapportene er tilgjengelige på evalueringens web-side: www.ektor.no

Kontaktperson: Prosjektleder Otto Hauglin, tlf 995 25 995, e-post ohauglin@online.no

Arbeidsfellesskapet

Diakonhjemmet Høgskole
Postboks 184 Vinderen
0319 Oslo

MF

Det teologiske
Menighetsfakultet

Menighetsfakultetet
Postboks 5144 Majorstuen
0302 Oslo

Forord

Delrapport 4 fra Arbeidsfellesskapet inneholder en beskrivelse av enkelte trekk ved trosopplæringen i forsøksprosjektene i 2007. Situasjonen i 2007 er også på enkelte områder sammenlignet med 2004/5.

Dessuten beskriver den enkelte trekk ved trosopplæringen i et utvalg av de andre menighetene i Den norske kirke, som ikke driver forsøk.

Delrapport 4 er skrevet av Otto Hauglin.

Beate Jelstad har gjort de statistiske analysene for spørreundersøkelsen blant forsøksprosjektene i 2007 og foretatt en del sammenligninger med spørreundersøkelsen blant forsøksprosjektene i 2004/5.

Oslo, 22. mars 2008

Arbeidsfellesskapet

Innhold

1	RAPPORTENS HOVEDTEMAER	9
2	SYNET PÅ MÅLET MED TROSOPPLÆRINGEN	10
2.1	Målet med trosopplæringen - i forsøksprosjektene	10
2.2	Trosopplæringsprofiler - i forsøksprosjektene i 2004/5 og 2007	17
2.3	Endringer i synet på trosopplæring i forsøksprosjektene	22
2.4	Målet med trosopplæringen – i de andre menighetene	25
2.5	Målet med trosopplæringen – i forsøksprosjektene og i de andre menighetene	27
3	LOKAL ORGANISERING, FORANKRING OG SAMARBEID	32
3.1	Lokal forankring og organisering	32
3.2	Ansatt personell i trosopplæringen	34
3.3	Frivillige medarbeidere i trosopplæringen	37
3.4	Samarbeid med frivillige kristne organisasjoner	38
3.5	Samarbeid med andre frivillige organisasjoner	40
3.6	Samarbeid med trossamfunn utenfor Den norske kirke	41
4	FORSØKSPROSJEKTENES VURDERING AV MENTORORDNING, RESSURSBANK OG NETTVERK	43
4.1	Vurdering av mentorordningen	43
4.2	Vurdering av ressursbanken	46
4.3	Deltakelse i nettverk	47
5	RESULTATVURDERING I FORSØKSPROSJEKTENE	48
5.1	Hva oppleves som mest vellykket?	48
5.2	Hva oppleves som mest utfordrende?	50
5.3	Hvilke tiltak vil bli videreført?	51
5.4	Hvilke tiltak egner seg for overføring?	52

6	AKTIVITETER OG PLANER I MENIGHETENE SOM IKKE DRIVER FORSØK	54
6.1	Søknadsprofil og – resultat	54
6.2	Trosopplæringstiltak i de andre menighetene	55
6.3	Planer for trosopplæring i de andre menighetene	57
6.4	De andre menighetenes utgangspunkt ved avslutning av forsøksfasen	59

VEDLEGG 1 Datagrunnlaget for delrapporten

1 Rapportens hovedtemaer

Denne delrapporten fra evalueringen av Trosopplæringsreformen presenterer data fra og analyser av enkelte trekk ved trosopplæringen i forsøksprosjektene i 2007. Situasjonen i forsøksprosjektene i 2007 er også på enkelte områder sammenlignet med forsøksprosjektene som startet i henholdsvis 2004 og 2005.

Dessuten beskriver og analyserer den enkelte sider ved trosopplæringen i et utvalg av de andre menighetene som ikke driver forsøk. Også her blir dataene sammenlignet med forsøksprosjektene både i 2004/5 og 2007.

Datagrunnlaget for delrapporten er nærmere beskrevet i *Vedlegg 1*.

Delrapporten består av følgende hovedtema:

- Synet på målet med trosopplæringen, kapittel 2
 - Organisering og forankring av trosopplæringen, kapittel 3
 - Ansatte og frivillige i trosopplæringen, kapittel 3
 - Samarbeid med organisasjoner og andre trossamfunn, kapittel 3
 - Vurdering av mentorordning, ressursbank og andre støtteordninger, kapittel 4
 - Forsøksprosjektene resultatvurderinger, kapittel 5
 - Aktiviteter og planer i de andre menighetene, kapittel 6
-

2 Synet på målet med trosopplæringen

I tre omganger har vi spurt om hva menighetene ser på som målene for trosopplæringen:

- Alle forsøksprosjektene som startet opp i 2004 og i 2005
- Forsøksprosjektene som var i gang i 2007
- Et utvalg av de andre menighetene, både menigheter som har søkt, men ikke fått forsøksmidler og menigheter som ikke har søkt, i 2007.

Forsøksprosjektene og menighetene som ikke driver forsøk ble presentert for en rekke påstander om målene for trosopplæringen og ble bedt om å ta stilling til påstandene på en skala fra 1 til 5 hvor 1 var helt uenig og 5 var helt enig.

I dette kapitlet presenterer vi resultatene og sammenligner også forsøksprosjektene i 2004/5 med forsøksprosjektene i 2007, samt forsøksprosjektene med de andre menighetene.

Både for forsøksprosjektene i 2004/5 og 2007 har vi analysert svarene for å kunne identifisere eventuelle trosopplæringsprofiler. Resultatene av disse analysene presenteres.

Vi presenterer også resultater som sier noe om hvorvidt prosjektlederne har endret syn på målet for trosopplæringen i løpet av forsøksperioden og om det er ulike syn på målet innad i menighetene og mellom menigheter som inngår i samme forsøk.

2.1 Målet med trosopplæringen - i forsøksprosjektene

2.1.1 Målet med trosopplæringen – i forsøksprosjektene i 2004/5

Resultatene som viser synet på målet med trosopplæringen fra undersøkelsene blant forsøksprosjektene som startet i henholdsvis 2004 og 2005 framgår av tabell 2.1.

Disse prosjektene var de første i den femårige forsøksperioden for Trosopplæringsreformen og resultatene presenteres samlet for begge disse årene.

**Tabell 2.1 Målet med trosopplæringen. Forsøksprosjektene i 2004/5.
Gjennomsnittskåre¹. N = 74**

<i>Målet med trosopplæringen er at barn og ungdom skal:</i>	Gjennomsnittskåre
1 bli bedre kjent med Jesus	4,77
2 få livshjelp	4,65
3 få hjelp til livstolkning	4,64
4 få tro på seg selv	4,59
5 ha gode opplevelser i kirken	4,58
6 få hjelp til å leve som kristne	4,56
7 bli glad i den lokale kirke	4,48
8 erfare at det er bruk for dem	4,44
9 få bibelkunnskap	4,29
10 bli integrert i menigheten	4,28
11 få et sted å gå i sorg og krise	4,27
12 bli glad i gudstjenesten	4,00
13 lære kristen etikk	3,93
14 bli faste nattverdsgjester	3,52
15 bli disipler	3,45
16 bli lem på Kristi legeme	3,36
17 bli kristne	3,24
18 få gode vaner	2,97
19 bli daglige bibellesere	2,72
20 lære en kristen livsstil	2,87
21 kjenne Luthers lille katekisme	2,25

¹ Gjennomsnittskåre på en skala fra 1= helt uenig til 5= helt enig. Skårer på under 3,0 innebærer uenighet i påstanden. Gjennomsnittskårer innebærer i de aller fleste tilfellene at det er spredning i svarene, i en del tilfeller helt fra 1 til 5.

<i>Målet med trosopplæringen er å:</i>	
1 leve opp til hva menigheten lover i dåpen	4,48
2 oppnå Stortingets målsetting med trosopplæring	3,77
3 kompensere for manglende kristendomsundervisning i skolen	3,72
4 drive forebyggende barne- og ungdomsarbeid	3,63
5 nå foreldre gjennom barna	3,16
6 nå barna gjennom foreldrene	3,15
7 vise at menigheten har et aktivitetstilbud for barn og unge	3,09
8 kristne neste generasjon	2,97
9 sørge for at Norge forblir en kristen nasjon	2,88
10 bidra til danning av folket	2,63
11 unngå religionsblanding	2,16
12 gi brukerne det produktet de betaler for	1,79
13 minske sosialbudsjettene	1,59

2.1.2 Målet med trosopplæringen – i forsøksprosjektene i 2007

Resultatene som viser synet på målet med trosopplæringen fra undersøkelsen blant forsøksprosjektene i 2007 framgår av tabell 2.2.

Tabell 2.2 Målet med trosopplæringen. Forsøksprosjektene i 2007. Gjennomsnittskåre². N = 85

<i>Målet med trosopplæringen er at barn og ungdom skal:</i>	Gjennomsnittskåre
1 bli bedre kjent med Jesus	4,81
2 ha gode opplevelser i kirken	4,66
3 få hjelp til å leve som kristne	4,52
4 få hjelp til livstolkning	4,51

² Gjennomsnittskåre på en skala fra 1= helt uenig til 5= helt enig. Skårer på under 3,0 innebærer uenighet i påstanden. Gjennomsnittskårer innebærer også i de aller fleste tilfellene at det er spredning i svarene, i en del tilfeller helt fra 1 til 5.

5	erfare at det er bruk for dem	4,49
6	få tro på seg selv	4,46
7	få bibelkunnskap	4,45
8	bli glad i den lokale kirke	4,42
9	få livshjelp	4,39
10	bli integrert i menigheten	4,33
11	få et sted å gå i sorg og krise	4,08
12	bli glad i gudstjenesten	3,99
13	lære kristen etikk	3,68
14	bli lem på Kristi legeme	3,39
15	bli disipler	3,36
16	bli kristne	3,32
17	bli faste nattverdsgjester	3,21
18	få gode vaner	2,82
19	bli daglige bibellesere	2,64
20	lære en kristen livsstil	2,50
21	kjenne Luthers lille katekisme	2,13
<i>Målet med trosopplæringen er å:</i>		
1	leve opp til hva menigheten lover i dåpen	4,63
2	kompensere for manglende kristendomsundervisning i skolen	3,96
3	oppnå Stortingets målsetting med trosopplæring	3,48
4	drive forebyggende barne- og ungdomsarbeid	3,43
5	kristne neste generasjon	3,11
6	sørge for at Norge forblir en kristen nasjon	3,10
7	vise at menigheten har et aktivitetstilbud for barn og unge	3,06
8	nå foreldre gjennom barna	3,04
9	nå barna gjennom foreldrene	2,98
10	bidra til danning av folket	2,51
11	unngå religionsblanding	2,41
12	gi brukerne det produktet de betaler for (n = 84)	1,92

13 minske sosialbudsjettene	1,64
-----------------------------	------

2.1.3 Målet med trosopplæringen – sammenligning av forsøksprosjektene i 2004/5 og 2007

I dette avsnittet sammenligner vi svarene fra forsøksprosjektene i 2004/5 med resultatene fra 2007 for å se om synet på hva målet for trosopplæringen er har endret seg i løpet av disse årene.

En eventuell endring i synet på hva målet med trosopplæringen er kan skyldes enten at det har skjedd endringer i synet hos forsøksprosjektene og/eller at det har kommet flere nye prosjekter med i forsøket som representerer andre holdninger enn de første forsøksprosjektene.

Sammenligningen er gjort ved at vi har rangert gjennomsnittskårene for de ulike påstandene, både i 2004/5 og 2007 og ved å sammenligne rangeringene. Det er tatt utgangspunkt i rangeringen fra 2004/5.

Tabell 2.3 Målet med trosopplæringen. Forsøksprosjektene i 2004/5 og 2007. Rangering etter gjennomsnittskåre.

<i>Målet med trosopplæringen er at barn og ungdom skal:</i>	Ran- gering i 2004/5	Ran- gering i 2007
- bli bedre kjent med Jesus	1	1
- få livshjelp	2	9
- få hjelp til livstolkning	3	4
- få tro på seg selv	4	6
- ha gode opplevelser i kirken	5	2
- få hjelp til å leve som kristne	6	3
- bli glad i den lokale kirke	7	8
- erfare at det er bruk for dem	8	5
- få bibelkunnskap	9	7
- bli integrert i menigheten	10	10
- få et sted å gå i sorg og krise	11	11
- bli glad i gudstjenesten	12	12
- lære kristen etikk	13	13
- bli faste nattverdsgjester	14	17
- bli disipler	15	15

- bli lem på Kristi legeme	16	14
- bli kristne	17	16
- få gode vaner	18	18
- bli daglige bibellesere	19	19
- lære en kristen livsstil	20	20
- kjenne Luthers lille katekisme	21	21
<i>Målet med trosopplæringen er å:</i>		
- leve opp til hva menigheten lover i dåpen	1	1
- oppnå Stortingets målsetting med trosopplæring	2	3
- kompensere for manglende kristendomsundervisning i skolen	3	2
- drive forebyggende barne- og ungdomsarbeid	4	4
- nå foreldre gjennom barna	5	8
- nå barna gjennom foreldrene	6	9
- vise at menigheten har et aktivitetstilbud for barn og unge	7	7
- kristne neste generasjon	8	5
- sørge for at Norge forblir en kristen nasjon	9	6
- bidra til danning av folket	10	10
- unngå religionsblanding	11	11
- gi brukerne det produktet de betaler for	12	12
- minske sosialbudsjettene	13	13

Tabell 2.3 viser en forskjell i rangering ved at de høyeste gjennomsnittsskårene for forsøksprosjektene i 2004/5 var:

- (1) bli bedre kjent med Jesus
- (2) få livshjelp
- (3) få hjelp til livstolkning
- (4) få tro på seg selv
- (5) ha gode opplevelser i kirken
- (6) få hjelp til å leve som kristne
- (7) bli glad i den lokale kirke

mens for forsøksprosjektene i 2007 var de høyeste gjennomsnittskårene:

- (1) bli bedre kjent med Jesus
- (2) ha gode opplevelser i kirken
- (3) få hjelp til å leve som kristne
- (4) få hjelp til livstolkning
- (5) erfare at det er bruk for dem
- (6) få tro på seg selv
- (7) få bibelkunnskap

Dette betyr at det å ”ha gode opplevelser i kirken” og å ”få hjelp til å leve som kristne” har rykket oppover i 2007 og inntar de øverste plassene sammen med det å ”bli bedre kjent med Jesus”.

Den største endringen mellom 2004/5 og 2007 er påstanden om at målet om å ”få livshjelp” i 2007 har en markert lavere gjennomsnittskåre sammenlignet med 2004/5. En statistisk test (t-test) bekrefter dette og viser en signifikant endring.

Å tolke denne endringen kan være vanskelig, men i 2007 er det i hvert fall et noe større utvalg av norske menigheter med. Kanskje ble også forsøksprosjektene som ble valgt ut i første omgang, i 2004 og 2005, nettopp prioritert fordi de eksplisitt la stor vekt på å ”få livshjelp” og å ”få hjelp til livstolkning” som mål.

I så fall var dette klart i samsvar med de signaler som ble uttrykt i dokumentene som inviterte menighetene til å søke i første omgang, se Delrapport 1 *Søknader, søknadsbehandling og tildeling*, (2005), Kap 3 *Vurdering av kriteriene for valg av forsøksprosjekter*.

Se også de sentrale fastsatte målene for Trosopplæringsreformen slik de ble presentert i november 2003 og hvor både livstolkning og livsmestring er nevnt eksplisitt³.

En annen mulig tolkning er at det har skjedd endringer i holdning i forsøksprosjektene fra 2004/5 til 2007 og at målet om å ”få livshjelp” ikke lenger skårer like høyt.

I den nederste enden av skalaen er det ingen endringer. Det vil si at det i gjennomsnitt ikke er tilslutning, verken i 2004/5 eller 2007, til påstander om at målene for trosopplæringen er at ”barn og unge skal bli daglige bibellesere”, ”lære en kristen livsstil” eller ”kjenne Luthers lille katekisme”.

³ ”Vi skal utvikle en systematisk trosopplæring som fremmer kristen tro, gir kjennskap til den treenige Gud og gir hjelp til livstolkning og livsmestring for alle døpte i alderen 0-18 år uansett funksjonsnivå, med en dimensjoneringsnorm på 315 timer.”

Det samme gjelder påstandene i andre del av skalaen om målene for trosopplæringen mer generelt, hvor det heller ikke er noen endringer fra 2004/5 til 2007.

2.2 Trosopplæringsprofiler - i forsøksprosjektene i 2004/5 og 2007

Både for resultatene fra forsøksprosjektene i 2004/5 og i 2007 ble det gjennomført såkalt faktoranalyser for å identifisere eventuelle profiler i synet på målet for trosopplæringen⁴.

Faktoranalyser er ikke gjennomført for resultatene fra ikke-forsøksmenighetene.

2.2.1 Trosopplæringsprofiler i forsøksprosjektene i 2004/5

For forsøksprosjektene i 2004/5 framtrer tre ulike profiler i synet på målene for trosopplæringen:

- Evangeliserende og opplæringsorientert profil
- Kirke- og fellesskapsorientert profil
- Livshjelpsorientert profil

som vist i tabell 2.4.

Tabell 2.4 Ulike trosopplæringsprofiler. Forsøksprosjektene i 2004/5. N = 74

<i>Evangeliserende og opplæringsorientert trosopplæringsprofil</i>	Gjennomsnittskåre
Bli disipler	3,45
Bli lem på Kristi legeme	3,36
Bli kristne	3,24
Lære en kristen livsstil	2,87
Bli daglige bibellesere	2,72
<i>Kirke- og fellesskapsorientert trosopplæringsprofil</i>	
Ha gode opplevelser i kirken	4,58
Bli glad i den lokale kirke	4,48

⁴ Faktoranalysen viser hvorvidt svarene på hva målene med trosopplæringen er har en tendens til å samle seg i grupper som forklarer deres felles underliggende dimensjoner.

Bli integrert i menigheten	4,28
Bli glad i gudstjenesten	4,00
<i>Livshjelpsorientert trosopplæringsprofil</i>	
Få livshjelp	4,65
Få hjelp til livstolkning	4,64
Få hjelp til å leve som kristen	4,56
<i>Variabler som grupperer seg omtrent like høyt eller like lavt i flere profiler</i>	
Bli bedre kjent med Jesus	4,77
Få tro på seg selv	4,59
Erfare at det er bruk for dem	4,44
Få bibelkunnskap	4,29
Få et sted å gå i sorg og krise	4,27
Lære kristen etikk	3,93
Bli faste nattverdsgjester	3,52
Få gode vaner	2,97
Kjenne Luthers lille katekisme	2,25

I 2004/5 var det altså mulig å identifisere tre distinkte trosopplæringsprofiler blant forsøksprosjektene:

- Den første profilen, *evangeliserende og opplæringsorientert trosopplæringsprofil*, kjennetegnes av et ønske om at barna gjennom trosopplæringen skal bli kristne og disipler. Det er nærliggende å tolke dette som en profil med vekt på personlig omvendelse og vekt på at kristen er noe man *blir* og ikke *er*.

Videre kjennetegnes profilen av en vekt på at barn og unge skal bli daglige bibellesere og at de skal lære en kristen livsstil. Denne trosopplæringsprofilen kan settes inn i en frelsesteologisk forståelsesramme.

- Den andre profilen, *kirke- og fellesskapsorientert trosopplæringsprofil*, vektlegger barns og unges forhold til gudstjenesten og integrasjon i den lokale kirke. Her er målet for trosopplæring ikke

så mye opplæring, men opplevelser og fellesskapsferinger knyttet til den lokale kirke, også som sted.

- Den tredje profilen, *livshjelpsorientert trosopplæringsprofil*, legger vekt på å gi barn og unge livshjelp, hjelp til livstolkning og hjelp til å leve som kristne. Dannelsesprosessen i denne profilen er knyttet til utvikling av den enkeltes identitet, og kirkens møte med den enkeltes livserfaringer.

Innenfor denne profilen er kristen noe man *er*, ikke noe man *blir*. Det å få tro på seg selv inngår i dette. Man skal gjennom trosopplæringen få hjelp til å utvikle et trygt selvbilde og en ballast for å møte de utfordringer livet gir. Denne trosopplæringsprofilen kan også settes inn i en skapelsesteologisk forståelsesramme.

Det er imidlertid ikke slik at de enkelte forsøksprosjekter representerer rene trosopplæringsprofiler, men at forsøksprosjektene vektlegger de ulike profilene forskjellige.

Tabellen viser imidlertid at den *livshjelpsorienterte profilen* fikk de høyeste gjennomsnittskårene i 2004/5. I denne dimensjonen ligger altså en sterk fellesforståelse om hva trosopplæringen skal være, ikke nødvendigvis alene, men som en viktig del av bilde. Den livshjelpsorienterte trosopplæringsprofilen samsvarte som nevnt også godt med ordlyden i målsetningene for Trosopplæringsreformen, slik de ble presentert ved oppstart av forsøksperioden.

Også den *kirke- og fellesskapsorienterte profilen* fikk høye gjennomsnittskårer i mange forsøk, men ikke i samme grad som den livshjelpsorienterte. Fellesskapsdimensjonen ble også understreket i målsettingene for forsøkene ved oppstart av Trosopplæringsreformen.

Den *evangeliserende og opplæringsorienterte profilen* er den profilen der mange av variablene fikk en lav gjennomsnittskåre, og som med dette er den av profilene som hadde minst betydning i forsøkene trosopplæringsforståelse i 2004/5. Dette er interessant i og med at denne profilen representerer viktige dimensjoner i tradisjonell dåpsopplæring, også slik den fremstår i Dåpsopplæringsplanen fra 1991, med vekt på opplæring og disippelskap.

I Delrapport 3 *Oppstart og utforming av forsøkene* (2005) ble forsøksprosjektene inndelt ut fra de tre menighetstypene:

- Arbeidskirkemenighet
 - Folkekirkemenighet
 - Bedehusmenighet
-

For en beskrivelse av menighetstypene, se pkt 2.2.1 i Delrapport 3. De ulike trosopplæringsprofilene ble analysert mot denne menighetstypologien.

Det viste seg at i arbeidskirkemenigheter (alene eller sammen med en annen menighetstype) hadde den evangeliserende og opplæringsorienterte profilen forholdsvis mindre betydning, sammenlignet med alle menighetene i utvalget.

Den kirke- og fellesskapsorienterte profilen ga ingen utslag i forhold til menighetstype, mens den livshjelpsorienterte profilen hadde relativt mindre betydning i bedehusmenighetene (alene eller sammen med en annen menighetstype) sammenlignet med resten av menighetene i utvalget.

Tilsvarende bruk av denne menighetstypologien og sammenligning med de ulike trosopplæringsprofilene er ikke foretatt for resultatene fra forsøksprosjektene i 2007 eller for dataene fra de andre menighetene.

2.2.2 Trosopplæringsprofiler i forsøksprosjektene i 2007

Også for dataene fra forsøksprosjektene i 2007 er det gjennomført tilsvarende faktoranalyse som for forsøksprosjektene i 2004/5.

Analysene av materialet for 2007-prosjektene er gjennomført som såkalte bekreftende faktoranalyser, dvs. vi har sett etter om forsøksprosjektene grupperer sine skårer etter de samme profiler som i 2004/5.

Resultatet av de bekreftende analysene er at for forsøksprosjektene i 2007 framtrer ikke de tre profilene like tydelige, idet den tredje profilen, den livshjelpsorienterte trosopplæringsprofilen, er mye svakere og nærmest borte.

Dermed framtrer egentlig bare to profiler, som også er svakere enn i 2004/5:

- Evangeliserende og opplæringsorientert profil
- Kirke- og fellesskapsorientert profil

som vist i tabell 2.5.

Tabell 2.5 Ulike trosopplæringsprofiler. Forsøksprosjektene i 2007. N = 85

<i>Evangeliserende og opplæringsorientert trosopplæringsprofil</i>	Gjennomsnittskåre
Bli bedre kjent med Jesus	4,81
Få hjelp til å leve som kristen	4,52
Bli disipler	3,36
Bli kristne	3,32
<i>Kirke- og fellesskapsorientert trosopplæringsprofil</i>	
Ha gode opplevelser i kirken	4,66
Få hjelp til livstolkning	4,51
Erfare at det er bruk for dem	4,49
Få tro på dem selv	4,46
Bli integrert i menigheten	4,33
Bli glad i gudstjenesten	3,99
<i>Livshjelpsorientert trosopplæringsprofil</i>	
Få gode vaner	2,82
Lære en kristen livsstil	2,50
<i>Variabler som grupperer seg omtrent like høyt eller like lavt i flere profiler</i>	
Få bibelkunnskap	4,45
Bli glad i den lokale kirke	4,42
Få livshjelp	4,39
Få et sted å gå i sorg og krise	4,08
Lære kristen etikk	3,68
Bli lem på Kristi legeme	3,39
Bli faste nattverdsgjester	3,21
Bli daglige bibellesere	2,64
Kjenne Luthers lille katekisme	2,13

Blant forsøksprosjektene i 2007 er altså profilene mindre distinkte og den livshjelpsorienterte profilen blir nærmest borte. Den kirke- og fellesskapsorienterte profilen har størst innslag av høye gjennomsnittskårer.

Den klart svakere livshjelpsorienterte trosopplæringsprofilen blant forsøksprosjektene i 2007 stemmer imidlertid godt overens med funnene som er presentert ovenfor, se pkt. 2.1.3, og hvor å "få livshjelp" skårer lavere som mål for trosopplæringen blant forsøksprosjektene i 2007 enn i 2004/5.

2.3 Endringer i synet på trosopplæring i forsøksprosjektene

Forsøksprosjektene ble i 2007 spurt om prosjektlederne hadde endret syn i løpet av forsøksperioden på hva målet for trosopplæringen er og om det er ulikt syn innad i forsøksmenighetene eller mellom forsøksmenighetene, dersom forsøket omfattet flere menigheter.

Resultatene presenteres i det følgende.

2.3.1 Endringer hos prosjektlederne

Tabell 2.6 Har prosjektlederne endret syn på hva målet for trosopplæringen er i løpet av forsøksperioden? 2007. Prosent. N = 85

	Prosent
Ja, jeg har endret syn	24,7
Nei, jeg har <i>ikke</i> endret syn	72,9
Ikke svart	2,4
Sum	100,0

Bortimot 25 prosent av prosjektlederne hadde altså endret syn på målet for trosopplæringen i løpet av forsøksperioden.

De av prosjektlederne som hadde endret syn, ble spurt om hva endringen i så fall besto i. De la blant annet vekt på:

- Klarere syn for betydningen av breddetiltak og av at opplæringen skal være for absolutt alle døpte
- Mindre forståelse for den pietistiske vekkelsestradisjonen i dåpsopplæringen
- Klarere fokus på at de døpte er kristne som trenger opplæring
- At trosopplæring er mer enn å undervise og å holde gudstjenester; det er å skape rom og arenaer der troen kan leves

- Betydningen av å være en samtalepartner for unge
- Klarere syn for at barna er subjekter og skal ha en trygg identitet knyttet til dåpen og som kristne
- Endring fra vekt på kunnskap om kristendommen til opplevelse av egen tro og til vekt på de gode opplevelsene
- En forskyving fra vekt på kvantitet til vekt på kvalitet i trosopplæringen
- Er blitt mer opptatt av samisk identitet og samisk kristendomsforståelse

2.3.2 Ulikt syn innad i menighetene

I ca. 49 prosent av forsøkene omfatter forsøket bare en menighet. Vi spurte hvorvidt det er ulikt syn på hva målet for trosopplæringen er innad i menigheten.

Resultatet framgår av tabell 2.7.

Tabell 2.7 Dersom forsøket bare omfatter en menighet, er det ulikt syn på hva målet for trosopplæringen er innad i menigheten? 2007. Prosent. N = 42

	Prosent
Ja, det er ulike syn innad i menigheten	46,2
Nei, det er <i>ikke</i> ulike syn innad i menigheten	53,8
Sum	100,0

I ca. halvparten, 46 prosent, av de forsøksmenighetene hvor forsøket bare omfatter en menighet er det altså ulike syn på hva målet for trosopplæringen er.

I disse tilfellene ble prosjektlederne bedt om å si hva ulikhetene består i. De la blant annet vekt på:

- Det er klare spenninger i forholdet mellom det etablerte barne- og ungdomsarbeidet og de nye tiltakene som er mer utprøvende og har bedre betingelser.
- Mange skjønner ikke hva forskjellene mellom det vanlige barne- og ungdomsarbeidet og forsøks tiltakene består i.
- Det er uenighet om trosopplæringen skal være en paraply for alt eksisterende barne- og ungdomsarbeid eller mer frittstående tiltak med vekt på bredde.
- Mange mener at prosjektet ødelegger for det kontinuerlige barnearbeidet.

- Noen mener at det bør satses på å få de unge til å delta i gudstjenesten, andre vil satse på systematisk opplæring, mens noen vil satse på sosialisering og læring gjennom relasjoner.
- Det er uenighet om det skal satses på direkte trosopplæring eller på sosialpedagogiske lavterskeltilbud.
- Skal vekten legges på at barn og unge skal bli kristne eller på at de skal få kjennskap til og ha gode opplevelser av kirke og gudstjeneste?
- Det er uenighet om satsing på bredde. Flere ønsker at det skal brukes tid og krefter på de aktivt troende.
- Det er spenninger mellom et dåpsteologisk standpunkt og et syn som legger vekt på forkynnelse til omvendelse.
- Prosjektet legger vekt på å nå mange unge med tiltakene; mange eldre mener at det er viktigere å få unge til å delta på gudstjenesten søndag formiddag.
- Det er spenninger mellom å legge vekt på opplæring eller på et sted å være.
- Der er uenighet om målet også skal omfatte at barn og unge skal bli kristne og disipler.
- Det er uenighet om barna skal være aktive i gudstjenesten, f.eks. som nattverdutdelere eller om voksne skal lære dem hva det er å ha en fullverdig tro.
- Noen ønsker den gamle måten å drive på med yngres og andakt på babysang.

2.3.3 Ulikt syn mellom menighetene

I litt over 50 prosent av forsøkene omfatter disse mer enn en menighet. Vi spurte hvorvidt det er ulikt syn på hva målet for trosopplæring er, mellom menighetene.

Resultatet framgår av tabell 2.8.

Tabell 2.8 Dersom forsøket omfatter flere menigheter, er det ulikt syn på hva målet for trosopplæringen er mellom menighetene? 2007. Prosent. N = 43

	Prosent
Ja, det er ulike syn mellom menighetene	29,8
Nei, det er <i>ikke</i> ulike syn mellom menighetene	70,2
Sum	100,0

I bortimot 30 prosent av forsøkene som omfatter mer enn en menighet er det ulikt syn på hva målet for trosopplæringen er, mellom menighetene.

I disse tilfellene ble prosjektlederne bedt om å si hva ulikhetene består i. De la blant annet vekt på:

- Noen synes det er viktig å samle ungdom uten at det viktig hva vi formidler. Andre er uenige i dette.
- Det er uenighet om barn skal få nattverd.
- Det er uenighet om prosjektet også skal engasjere seg i eksisterende tiltak, som f.eks. søndagsskole.
- Noen ønsker en mer kristelig profil for de få, mens andre vil ha tiltak med bredere appell.
- I en av menighetene hvor Norsk Luthersk Misjonssamband står sterkt legges det vekt på tradisjonell misjonskristendom, mens i de øvrige ligger vekten mer på folkekirkelighet.
- Det er forskjell i språkbruk, noen snakker om å "bli kristne", andre om å "vokse i tro".
- Noen, som legger vekt på skillet mellom kristne og ikke-kristne, mener at barna skal lære og blant annet reflektere over bibeltekster, i stedet for bare å leve troen sin.
- Det er uenighet mellom menighetene om samisk skal brukes i trosopplæringen eller ikke.

2.4 Målet med trosopplæringen – i de andre menighetene

I 2007 stilte vi de samme spørsmålene knyttet til målene for trosopplæringen til et utvalg av menigheter som ikke driver forsøk, både menigheter som har søkt forsøksmidler, men ikke fått innvilget søknaden, og menigheter som ikke har søkt forsøksmidler.

Resultatene framgår av tabell 2.9.

Tabell 2.9 Målet med trosopplæringen. Andre menigheter. 2007.
Gjennomsnittskåre⁵. N = 42

<i>Målet med trosopplæringen er at barn og ungdom skal:</i>	Gjennomsnittskåre
1 bli bedre kjent med Jesus	4,9
2 bli integrert i menigheten	4,7
3 ha gode opplevelser i kirken	4,6
4 erfare at det er bruk for dem	4,4
5 bli glad i den lokale kirke	4,3
6 få hjelp til å leve som kristne	4,2
7 få bibelkunnskap	4,2
8 få et sted å gå i sorg og krise	4,1
9 få hjelp til livstolkning	4,0
10 få livshjelp	4,0
11 få tro på seg selv	4,0
12 bli glad i gudstjenesten	4,0
13 lære kristen etikk	3,8
14 bli faste nattverdsgjester	3,4
15 bli lem på Kristi legeme	3,4
16 få gode vaner	3,3
17 bli disipler	3,2
18 bli kristne	3,2
19 bli daglige bibellesere	2,9
20 lære en kristen livsstil	2,9
21 kjenne Luthers lille katekisme	2,2

⁵ Gjennomsnittskåre på en skala fra 1= helt uenig til 5= helt enig. Skårer på under 3,0 innebærer uenighet i påstanden. Gjennomsnittskårer innebærer også i de aller fleste tilfellene at det er spredning i svarene, i en del tilfeller helt fra 1 til 5.

Målet med trosopplæringen er å:	
1 leve opp til hva menigheten lover i dåpen	4,4
2 drive forebyggende barne- og ungdomsarbeid	3,9
3 kompensere for manglende kristendomsundervisning i skolen	3,8
4 kristne neste generasjon	3,5
5 vise at menigheten har et aktivitetstilbud for barn og unge	3,4
6 nå foreldre gjennom barna	3,3
7 sørge for at Norge forblir en kristen nasjon	3,2
8 oppnå Stortingets målsetting med trosopplæring	3,1
9 nå barna gjennom foreldrene	3,1
10 bidra til danning av folket	2,6
11 unngå religionsblanding	2,4
12 gi brukerne det produktet de betaler for	2,0
13 minske sosialbudsjettene	1,7

2.5 Målet med trosopplæringen – i forsøksprosjektene og i de andre menighetene

I dette avsnittet sammenligner vi forsøksprosjektene og de andre menighetene for å se om det er likheter eller ulikheter når det gjelder synet på hva målet for trosopplæringen er i 2007.

Sammenligningen er gjort ved at gjennomsnittskårene for de ulike påstandene er rangert. Rangeringen tar utgangspunkt i de andre menighetene.

Tabell 2.10 Målet med trosopplæringen. Forsøksprosjektene og de andre menighetene. 2007. Rangering etter gjennomsnittskåre.

<i>Målet med trosopplæringen er at barn og ungdom skal:</i>	Andre menigheter. Range-ring i 2007	Forsøksprosjekter Range-ring i 2007
- bli bedre kjent med Jesus	1	1
- bli integrert i menigheten	2	10
- ha gode opplevelser i kirken	3	2
- erfare at det er bruk for dem	4	5
- bli glad i den lokale kirke	5	8
- få hjelp til å leve som kristne	6	3
- få bibelkunnskap	7	7
- få et sted å gå i sorg og krise	8	11
- få hjelp til livstolkning	9	4
- få livshjelp	10	9
- få tro på seg selv	11	6
- bli glad i gudstjenesten	12	12
- lære kristen etikk	13	13
- bli faste nattverdsgjester	14	17
- bli lem på Kristi legeme	15	14
- få gode vaner	16	18
- bli disipler	17	15
- bli kristne	18	16
- bli daglige bibellesere	19	19
- lære en kristen livsstil	20	20
- kjenne Luthers lille katekisme	21	21

<i>Målet med trosopplæringen er å:</i>		
- leve opp til hva menigheten lover i dåpen	1	1
- drive forebyggende barne- og ungdomsarbeid	2	4
- kompensere for manglende kristendomsundervisning i skolen	3	2
- kristne neste generasjon	4	5
- vise at menigheten har et aktivitetstilbud for barn og unge	5	7
- nå foreldre gjennom barna	6	8
- sørge for at Norge forblir en kristen nasjon	7	6
- oppnå Stortingets målsetting med trosopplæring	8	3
- nå barna gjennom foreldrene	9	9
- bidra til danning av folket	10	10
- unngå religionsblanding	11	11
- gi brukerne det produktet de betaler for	12	12
- minske sosialbudsjettene	13	13

Tabell 2.10 viser at følgende påstander fikk høyest gjennomsnittskåre blant de andre menighetene i 2007:

- (1) bli bedre kjent med Jesus
- (2) bli integrert i menigheten
- (3) ha gode opplevelser i kirken
- (4) erfare at det er bruk for dem
- (5) bli glad i den lokale kirke
- (6) få hjelp til å leve som kristne
- (7) få bibelkunnskap

mens følgende påstander fikk høyest gjennomsnittskåre blant forsøksprosjektene i 2007:

- (1) bli bedre kjent med Jesus
- (2) ha gode opplevelser i kirken
- (3) få hjelp til å leve som kristne
- (4) få hjelp til livstolkning
- (5) erfare at det er bruk for dem
- (6) få tro på seg selv
- (7) få bibelkunnskap

Her er likhetene mellom forsøksprosjektene i 2007 og de andre menighetene større enn mellom forsøksprosjektene i 2004/5 og forsøksprosjektene i 2007, se pkt 2.1.3.

En markert forskjell mellom de andre menighetene og forsøksprosjektene i 2007 er imidlertid at det å "bli integrert i menigheten" får høy gjennomsnittskåre blant de andre menighetene, men det kommer på en 10. plass hos forsøksprosjektene.

Og hos de andre menighetene gis påstandene om at målene er å "få livshjelp" og "få hjelp til livstolkning" markert lavere gjennomsnittskåre, på henholdsvis en 9. og 10. plass, mot henholdsvis 2. og 3. plass blant forsøksprosjektene i 2004/5.

Dette betyr at målsettingen om at trosopplæringen skal gi barn og unge livshjelp står svakere, både blant forsøksprosjektene og de andre menighetene i 2007.

I den nederste enden av første del av skalaen er det ingen forskjeller. Det vil si at det ikke er tilslutning i gjennomsnitt, verken hos de andre menighetene eller hos forsøksprosjektene i 2007, til påstander om at målene for trosopplæringen er at "barn og unge skal bli daglige bibellesere", "lære en kristen livsstil" eller "kjenne Luthers lille katekisme".

Når det gjelder påstandene i andre del av skalaen er det en markert forskjell idet påstanden om at målet med trosopplæringen er å "oppnå Stortingets målsetting med trosopplæring" i gjennomsnittskåre havner på en 8 plass blant de andre menighetene, mens den får rang 3 blant forsøksprosjektene i 2007.

En samlet framstilling av rangeringen, både for forsøksprosjektene i 2004/5, i 2007 og for de andre menighetene ser ut som vist i tabell 2.11.

Tabell 2.11 Målet med trosopplæringen. Forsøksprosjektene i 2004/5, i 2007 og andre menigheter i 2007. Rangering etter gjennomsnittskåre.

<i>Målet med trosopplæringen er at barn og ungdom skal:</i>			
Rang	Forsøksprosjekter i 2004/5	Forsøksprosjekter i 2007	Andre menigheter i 2007
1	- bli bedre kjent med Jesus	- bli bedre kjent med Jesus	- bli bedre kjent med Jesus
2	- få livshjelp	- ha gode opplevelser i kirken	- bli integrert i menigheten
3	- få hjelp til livstolkning	- få hjelp til å leve som kristne	- ha gode opplevelser i kirken

4	- få tro på seg selv	- få hjelp til livstolkning	- erfare at det er bruk for dem
5	- ha gode opplevelser i kirken	- erfare at det er bruk for dem	- bli glad i den lokale kirke
6	- få hjelp til å leve som kristne	- få tro på seg selv	- få hjelp til å leve som kristne
7	- bli glad i den lokale kirke	- få bibelkunnskap	- få bibelkunnskap

3 Lokal organisering, forankring og samarbeid

3.1 Lokal forankring og organisering

3.1.1 Lokal forankring av forsøksprosjektene

Tabell 3.1 Lokal forankring av forsøksprosjektene. 2007. Prosent. N = 85

<i>Forsøksprosjektene er forankret i:</i>	Prosent
En menighet	49,4
Flere menigheter	25,9
Prestegjeld	11,8
Prosti	3,5
Fellesråd	7,1
Annen tilknytning	2,4
Sum	100,0

Tabell 3.1 viser at litt under halvparten av forsøksprosjektene omfatter bare en menighet. De øvrige forsøksprosjektene omfatter flere menigheter eller har en tilknytning til prestegjeld, prostier eller fellesråd.

Dette vil kunne få betydning ved en overgang fra forsøksfasen til driftsfasen i Trosopplæringsreformen. Spørsmålet om hva som skal være den grunnleggende enheten for gjennomføring av trosopplæringstiltak for alle døpte fra 0-18 år vil måtte løses, siden mange av menighetene er for små til å kunne ha tilbud for alle aldersgrupper alene.

3.1.2 De øvrige menighetenes samarbeid med andre menigheter

Også de øvrige menighetene samarbeider med andre menigheter om trosopplæringstiltak. Resultatene framgår av tabell 3.2.

Tabell 3.2 Samarbeider menighetene med andre menigheter i Den norske kirke om trosopplæringstiltak? 2007. Prosent. N = 42

	Prosent
Menigheten samarbeider med andre menigheter om trosopplæringstiltak	66,6
Menigheten samarbeider <i>ikke</i> med andre menigheter om trosopplæringstiltak	33,4
Sum	100,0

Tabell 3.2 viser at to tredeler av de andre menighetene samarbeider med andre menigheter om trosopplæringstiltak.

Samarbeidstiltak som særlig nevnes er:

- Konfirmantarbeid
- Ungdomsgudstjenester
- Lederkurs for tidligere konfirmanter
- Korarbeid og korfestivaler

Det er altså samarbeid om tiltak for de øverste aldersgruppene som dominerer.

3.1.3 Økonomien i de lokale forsøkene

Forsøksprosjektene har siden 2004 fått forsøksmidler for å prøve ut nye tiltak.

Etter 2009 vil alle norske menigheter bli en del av Trosopplæringsreformen og få nye midler til å gjennomføre en systematisk trosopplæring for alle dømte fra 0 til 18 år.

Som det framgår av tabell 3.3 opplever forsøksprosjektene i 2007 økonomien i forsøket forholdsvis god, idet bortimot 55 prosent sier at den er svært god eller god. Legger en til de som opplever økonomien som tilstrekkelig vil bortimot 85 prosent være fornøyd.

Hvorvidt alle menigheter etter 2009 kommer i en situasjon hvor de vil være fornøyd med økonomien knyttet til trosopplæringstiltakene, er foreløpig et åpent spørsmål.

Tabell 3.3 Hvorledes oppleves økonomien i forsøket? Forsøksprosjektene. 2007. Prosent. N = 85

<i>Økonomien oppleves som:</i>	Prosent
Svært god	18,8
God	35,5
Tilstrekkelig	30,6
Dårlig	14,1
Svært dårlig	1,2
Sum	100,0

3.2 Ansatt personell i trosopplæringen

3.2.1 Ansatte i forsøksprosjektene

I forsøksprosjektene er det i forbindelse med gjennomføring av trosopplæringstiltakene i forsøksperioden tilsatt personell med ulik kompetanse.

De aller fleste av disse er tilsatt fast og en vil her kunne se et mønster for hva slags personell som vil prege utformingen av trosopplæringstiltakene også over i reformens driftsfase.

Tabell 3.4 viser kompetansespredningen på de som er ansatt i forsøksprosjektene med ansvar for trosopplæringstiltakene. Det er viktig å huske på at disse menighetene også har andre som er tilsatt med ansvar for trosopplæringstiltak, idet forsøkene for en god del menigheters vedkommende bare omfatter deler av deres trosopplæringsaktiviteter.

Tabell 3.4 Hvilke typer ansatt personell er engasjert i forsøksvirksomheten? Forsøksprosjektene. 2007⁶. Prosent

<i>Typer kompetanse</i>	Prosent
Diakonal kompetanse	13,1
Kateketisk kompetanse	15,4
Pedagogisk kompetanse	37,3
Kirkemusikalsk kompetanse	12,2
Teologisk kompetanse	21,8
Sum	99,8

3.2.2 Ansatte i de andre menighetene

Tabell 3.5 viser kompetansespredningen på de som er tilsatt med ansvar for de ulike trosopplæringsaktivitetene i de andre menighetene.

Tabell 3.5 Hvilke typer ansatt personell har ansvar for de ulike trosopplæringsaktivitetene? Andre menigheter. 2007. Prosent. N = 42

<i>Typer kompetanse</i>	Prosent
Diakonal kompetanse	9,1
Kateketisk kompetanse	22,1
Barne- og ungdomsarbeider	9,1
Kirkemusikalsk kompetanse	15,6
Teologisk kompetanse	44,2
Sum	100,1

Sammenligner en resultatene fra forsøksprosjektene og de andre menighetene når det gjelder kompetanse hos personell som er engasjert i trosopplæringen framtrer følgende mønster:

- Det er flere med diakonal kompetanse i forsøksprosjektene enn i de andre menighetene
- Det er færre med teologisk kompetanse i forsøksprosjektene enn i de andre menighetene

⁶ Data fra Trosopplæringsreformens ressursdatabase

- Det ser ut til å være færre med kateketisk kompetanse i forsøksprosjektene enn i de andre menighetene. Til gjengjeld er det et betydelig innslag av personell med pedagogisk kompetanse i forsøksprosjektene.

Det er med andre ord langt flere med teologisk kompetanse involvert i trosopplæringsaktivitetene i de andre menighetene. I forsøksprosjektene er det et betydelig innslag av personell med pedagogisk kompetanse.

Noe av dette kan skyldes at det i forbindelse med rekruttering til prosjektstillingene i forsøksprosjektene ble stilt bredere og mer åpne kvalifikasjonskrav, enn til ordinære menighetsstillinger.

3.2.3 Integrasjon av forsøksansatte i menighetsstabene

Tabell 3.6 viser i hvilken grad de forsøksansatte er integrert i de lokale menighetsstabene.

Tabell 3.6 Integrasjon av de forsøksansatte i de lokale menighetsstabene. 2007. Prosent. N = 85

<i>De forsøksansatte er:</i>	Prosent
Svært godt integrert	34,1
Godt integrert	35,3
Både godt og dårlig integrert	28,2
Dårlig integrert	2,4
Sum	100,0

Ifølge tabell 3.6 er ca. 70 prosent av de forsøksansatte svært godt eller godt integrert i de lokale menighetsstabene.

Dette forholdet angår et helt sentralt anliggende i Trosopplæringsreformen, nemlig at det er de lokale menighetene som skal drive forsøksvirksomheten og ha ansvar for de ulike tiltakene. Menighetene har altså ikke fått et prosjekt, de er et prosjekt som skal være en del av menigheten.

På denne bakgrunn kan en si at det er noe tankevekkende at i bortimot 30 prosent av forsøksprosjektene er de forsøksansatte ikke fullt ut integrert i de lokale menighetsstabene.

Sammen med en del av resultatene om ulikt syn på målene med trosopplæringen, både innad og mellom menigheter som deltar i forsøksvirksomheten, jfr. pkt 2.3.2 og 2.3.3, reiser dette spørsmålet om forsøkene i noen

tilfeller er noe som foregår delvis ved siden av det vanlige menighetslivet.

3.3 Frivillige medarbeidere i trosopplæringen

Tabell 3.7 Bruk av frivillige medarbeidere i forsøks tiltakene. 2007. Prosent. N = 85

	Prosent av forsøksprosjektene
Frivillige medarbeidere er involvert i forsøks tiltakene	94,1
Et eller flere av tiltakene er initiert av frivillige	36,5
Et eller flere av tiltakene er ledet av frivillige	30,6
Frivillige er medarbeidere i et eller flere av tiltakene?	89,4
Frivillige er rekruttert til forsøks tiltakene som ikke tidligere har vært frivillige i menigheten(e)	90,6

Tabell 3.7 viser at frivillige medarbeidere i svært stor grad er involvert i forsøks tiltakene og at det i betydelig grad er rekruttert frivillige som ikke tidligere har vært det, i forsøksmenighetene.

De frivillige medarbeiderne er i mindre grad ledere av tiltakene, og initierer disse også i mindre grad enn de tilsatte medarbeiderne.

Også de andre menighetene er spurt om i hvilken grad de benytter frivillige medarbeidere. Resultatene framgår av tabell 3.8.

Tabell 3.8 I hvilken grad benyttes frivillige medarbeidere i trosopplæringsarbeidet? Andre menigheter. 2007. Prosent. N = 42

<i>Bruk av frivillige i trosopplæring overfor ulike aldersgrupper</i>	Benyttes ikke	Benyttes litt	Benyttes mye	Sum
Førskolealder	8,3	25,0	66,7	100,0
Skolealder	11,1	22,2	66,7	100,0
Konfirmantopplæring	16,2	67,5	16,2	99,9
Ungdomsalder	18,8	34,3	46,8	99,9
Sum	13,4	37,6	48,9	99,9

Dersom en sammenligner bruken av frivillige i henholdsvis forsøksmenighetene og de andre menighetene i 2007 ser det ut til at frivillige brukes i litt større grad i forsøksprosjektene, 94 prosent i forsøksprosjektene mot 86 prosent som benyttes litt eller mye i gjennomsnitt for alle aldersgrupper i de andre menighetene.

Da Stortinget behandlet Trosopplæringsreformen var det et sentralt poeng at forsøkene ikke skulle innebære at ansatte erstattet frivillige i trosopplæringsarbeidet. Resultatene så langt tyder på at denne forutsetningen oppfylles på en god måte.

3.4 Samarbeid med frivillige kristne organisasjoner

Tabell 3.9 Samarbeider menigheten(e) i forsøket med frivillige kristne organisasjoner? 2007. Prosent. N = 85

	Prosent
Menigheten(e) i forsøket samarbeider med frivillige kristne organisasjoner om trosopplæringen	62,4
Menigheten(e) i forsøket samarbeider <i>ikke</i> med frivillige kristne organisasjoner om trosopplæringen	37,6

Over 60 prosent av forsøksprosjektene samarbeider med en eller flere av de frivillige kristne organisasjonene, mens litt under 40 prosent altså ikke gjør det.

Dataene fra forsøksprosjektene i 2004/5 viste at 79,5 prosent hadde slikt samarbeid. Andelen har altså sunket en god del.

Blant de forsøksprosjektene som har slikt samarbeid, dvs. 62,4 prosent av samtlige forsøksprosjekter, fordeler dette samarbeidet seg på de ulike organisasjonene som vist i tabell 3.10.

Tabell 3.10 Forsøksprosjektenes samarbeid med frivillige kristne organisasjoner. 2007. Prosent. N = 53

<i>Forsøksprosjektene samarbeider med:</i>	Prosent av prosjektene som har slikt samarbeid
KFUK-KFUM	68
Norsk Søndagsskoleforbund	54
Normisjon	34
Ten Sing ⁷	26
Kristen Idrettskontakt (KRIK)	25
Det Norske Misjonsselskap	19
Norsk Luthersk Misjonssamband	11
Indremisjonsforbundet	11
Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag	4
Ung Kirkesang	4

Flere av forsøksprosjektene samarbeider også med blant annet Blå Kors ungdom, Changemaker, Misjonsalliansen, Norsk misjon i Øst, Ungdom i oppdrag og Norges samemisjon.

Blant de av forsøksprosjektene som har samarbeid med frivillige kristne organisasjoner karakteriserer 34 prosent samarbeidet som svært godt, 47 prosent som godt og 19 prosent som både godt og dårlig.

Tabell 3.11 viser hvor stor andel av de andre menighetene som samarbeider med frivillige kristne organisasjoner.

⁷ Strengt tatt er Ten Sing en del av KFUK-KFUM, men ble likevel skilt ut som egen kategori

Tabell 3.11 Samarbeider menigheten med frivillige kristne organisasjoner om realisering av trosopplæringstiltak? 2007. Prosent. N = 42

	Prosent
Menigheten samarbeider med frivillige kristne organisasjoner om trosopplæringen	55,5
Menigheten samarbeider <i>ikke</i> med frivillige kristne organisasjoner om trosopplæringen	44,4

Blant de andre menighetene samarbeider over 55 prosent av menighetene med en eller flere frivillige kristneorganisasjoner. Det er litt færre enn den tilsvarende andel av forsøksprosjektene i 2007, se tabell 3.9.

3.5 Samarbeid med andre frivillige organisasjoner

Tabell 3.12 Samarbeider menigheten(e) i forsøket med andre frivillige organisasjoner? 2007. Prosent. N = 85

	Prosent
Menigheten(e) i forsøket samarbeider med andre frivillige organisasjoner om trosopplæringen	40,0
Menigheten(e) i forsøket samarbeider <i>ikke</i> med andre frivillige organisasjoner om trosopplæringen	60,0

Av de organisasjonene som nevnes hyppigst er:

- Historielag
- Idrettslag
- Bygdekvinnelag
- Sanitetsforening
- Jakt- og fiskeforening
- Husflidlag
- Røde Kors
- Klatreklubb
- Kommunal fritidsklubb
- Rideklubb
- Frivillighetssentral

Dataene fra forsøksprosjektene i 2004/5 viste at antallet som hadde slikt samarbeid var det samme da.

Tabell 3.13 viser hvor stor andel av menighetene som ikke driver forsøk som samarbeider med andre frivillige organisasjoner.

Tabell 3.13 Samarbeider menighetene med andre frivillige organisasjoner om realisering av trosopplæringstiltak? 2007. Prosent. N = 42

	Prosent
Menigheten samarbeider med andre frivillige organisasjoner om trosopplæringen	18,9
Menigheten samarbeider <i>ikke</i> med andre frivillige organisasjoner om trosopplæringen	81,1
Sum	100,0

Blant de andre menighetene samarbeider litt under 20 prosent av menighetene med en eller flere frivillige kristneorganisasjoner. Det er atskillig færre enn det tilsvarende andel av forsøksprosjektene i 2007, se tabell 3.12.

3.6 Samarbeid med trossamfunn utenfor Den norske kirke

Tabell 3.14 Samarbeider menigheten(e) i forsøket med trossamfunn utenfor Den norske kirke? 2007. Prosent. N = 85

	Prosent
Menigheten(e) i forsøket samarbeider med trossamfunn utenfor Den norske kirke om trosopplæringen	14,3
Menigheten(e) i forsøket samarbeider <i>ikke</i> med trossamfunn utenfor Den norske kirke om trosopplæringen	85,7
Sum	100,0

Blant de trossamfunnene som nevnes er blant annet Den Evangelisk Lutherske Frikirke, Pinsebevegelsen, Metodistkirken, Det norske baptistsamfunn og Den Katolske Kirke.

Dataene fra forsøksprosjektene i 2004/5 viste at 23 prosent hadde slikt samarbeid. Antallet har altså sunket noe.

Tabell 3.15 viser hvor stor andel av menighetene som ikke driver forsøk som samarbeider med trossamfunn utenfor Den norske kirke.

Tabell 3.15 Samarbeider menighetene med trossamfunn utenfor Den norske kirke om trosopplæringstiltak? 2007. Prosent. N = 42

	Prosent
Menigheten samarbeider med trossamfunn utenfor Den norske kirke om trosopplæringen	5,5
Menigheten samarbeider <i>ikke</i> med trossamfunn utenfor Den norske kirke om trosopplæringen	94,5
Sum	100,0

Blant de andre menighetene samarbeider litt over 5 prosent av menighetene med trossamfunn utenfor Den norske kirke. Det er atskillig færre enn det tilsvarende antall av forsøksprosjektene i 2007, se tabell 3.14.

4 Forsøksprosjektenes vurdering av mentorordning, ressursbank og nettverk

En vesentlig del av organiseringen av forsøksdelen av Trosopplæringsreformen har vært at de lokale forsøkene skulle ha tilgang til ulike ordninger for veiledning og læring.

Sentralt blant disse har mentorordningen stått, idet alle forsøkene har vært forpliktet til å ha en mentor tilknyttet forsøket. Men også ressursbanken hvor alle forsøksprosjektenes års- og tiltaksrapporter er gjort tilgjengelig har vært sett på som en sentral ordning for læring og informasjon. Også ulike nettverk har vært etablert som arenaer for læring.

I dette kapitlet redegjør vi for forsøksprosjektenes vurdering av disse delene av reformens støttestruktur.

4.1 Vurdering av mentorordningen

4.1.1 Generell vurdering

Tabell 4.1 I hvilken grad oppleves mentors bidrag i forsøksarbeidet som verdifullt av forsøksprosjektene? 2007. Prosent. N = 85

<i>Mentors bidrag oppleves som:</i>	Prosent
I svært stor grad verdifullt	24,7
I stor grad verdifullt	48,2
Både verdifullt og ikke verdifullt	18,8
I liten grad verdifullt	4,7
I svært liten grad verdifullt	2,4
Ikke svart	1,2
Sum	100,0

Som tabell 4.1 viser, vurderer godt over 70 prosent av forsøksprosjektene mentorordningen som verdifull i svært stor eller stor grad.

4.1.2 Vurdering av hyppighet og frekvens

Tabell 4.2 Forsøksprosjektenes vurdering av mentors bidrag når det gjelder hyppighet i kontakten. 2007. Prosent. N = 85

<i>Mentors bidrag når det gjelder hyppighet i kontakten oppleves som:</i>	Prosent
Svært godt	29,4
Godt	41,2
Både godt og dårlig	23,5
Dårlig	3,5
Svært dårlig	0,0
Ikke svart	2,4
Sum	100,0

Også når det gjelder mentors bidrag mht. hyppighet i kontakten er 70 prosent svært godt eller godt fornøyd.

4.1.3 Vurdering av planlegging og gjennomføring

Tabell 4.3 Forsøksprosjektenes vurdering av mentors bidrag når det gjelder planlegging og gjennomføring. 2007. Prosent. N = 85

<i>Mentors bidrag når det gjelder planlegging og gjennomføring oppleves som:</i>	Prosent
Svært godt	30,6
Godt	43,5
Både godt og dårlig	17,6
Dårlig	4,7
Svært dårlig	1,2
Ikke svart	2,4
Sum	100,0

En tilsvarende høy andel, over 70 prosent av forsøksprosjektene er svært godt eller godt fornøyd med mentors planlegging og gjennomføring av mentoroppgaven.

4.1.4 Vurdering av viktigheten av mentors bidrag

Tabell 4.4 Forsøksprosjektenes vurdering av hvilke deler av mentors bidrag som har vært viktigst? 2007. Prosent. N = 85

<i>Følgende bidrag har vært viktigst:</i>	Prosent
Evne til å se helhet og sammenheng	25,9
Faglig fokus på prosjektets innhold	23,5
Personlig støtte og inspirasjon for prosjektleder	18,8
Kritisk blikk utenfra	15,3
Formidling av erfaring	7,1
Motivasjon for alle som er involvert i forsøket	3,5
Pedagogisk veiledning	1,2
Teologisk-kirkelig bevisstgjøring	1,2
Ikke svart	3,5
Sum	100,0

Ca. 70 prosent av forsøksprosjektene mener at evne til å se helhet og sammenheng, faglig fokus på innholdet i prosjektet og til å gi personlig støtte og inspirasjon for prosjektleder er de viktigste bidragene. Med andre ord er det et mer generelt veiledningsperspektiv som vurderes høyest.

Kanskje noe overraskende vurderer svært få pedagogisk veiledning og teologisk-kirkelig bevisstgjøring som viktigst.

4.1.5 Vurdering av mentors kunnskaper og -ferdigheter

Tabell 4.5 Hvilke kunnskaper og ferdigheter vurderes som viktigst i en godt fungerende mentorordning? 2007. Prosent. N = 85

<i>Følgende kunnskaper og ferdigheter vurderes som viktigst:</i>	Prosent
Veiledningserfaring	35,3
Evne til innlevelse og lytting	23,5
Erfaring fra ledelse og prosjektarbeid	21,2
Pedagogisk innsikt og undervisningserfaring	9,4
Kreativitet og endringsvilje	4,7
Teologisk-kirkelig kunnskap og erfaring	3,5
Erfaring fra tverrfaglig arbeid i team	1,2
Ikke svart	1,2
Sum	100,0

For så vidt er disse resultatene i samsvar med resultatene i tabell 4.4 idet bortimot 60 prosent av forsøksprosjektene mener at veiledningserfaring og evne til innlevelse og lytting er de viktigste kunnskapene og ferdighetene en mentor bør ha. Erfaring fra ledelse og prosjektarbeid kommer også høyt opp.

Og heller ikke her kommer pedagogisk innsikt og undervisningserfaring eller teologisk-kirkelig kunnskap og erfaring særlig høyt opp.

4.2 Vurdering av ressursbanken

Tabell 4.6 Har forsøksprosjektene benyttet Trosopplæringsreformens ressursbank? 2007. Prosent. N = 85

	Prosent
Ja, vi har benyttet ressursbanken	72,9
Nei, vi har <i>ikke</i> benyttet ressursbanken	27,1
Sum	100,0

Over 70 prosent av forsøksprosjektene har benyttet ressursbanken, uten at vi vet noe om hvor mange ganger og til hva.

Tabell 4.7 viser hvilken nytte de som har benyttet ressursbanken synes de har hatt av bruken.

Tabell 4.7 Forsøksprosjektenes nytte av bruken av ressursbanken. 2007. Prosent. N = 62

<i>Nytte av bruken av ressursbanken:</i>	Prosent av forsøksprosjektene som har benyttet ressursbanken
Svært stor nytte	8,1
Stor nytte	45,9
Liten nytte	42,6
Svært liten nytte	3,2
Sum	100,0

Blant de som har benyttet ressursbanken er det litt over 50 prosent som synes de har hatt stor nytte eller nytte av banken. Ca 45 prosent synes de har hatt liten eller svært liten nytte av bruken.

4.3 Deltakelse i nettverk

Tabell 4.8 Forsøksprosjektenes deltakelse i faglige nettverk. 2007. Prosent. N = 85

<i>Forsøksprosjektenes deltakelse i faglige nettverk</i>	Prosent
Ja, vi deltar i faglige nettverk	32,9
Nei, vi deltar <i>ikke</i> i faglige nettverk	64,7
Ikke svart	2,4
Sum	100,0

Nesten en tredel av forsøksprosjektene deltar i faglige nettverk.

At to tredeler ikke gjør det betyr imidlertid ikke at de f.eks. ikke deltar på faglige konferanser. Men mer regelmessig tilknytning til faglige nettverk har de ikke.

5 Resultatvurdering i forsøksprosjektene

Den mer systematiske resultatvurdering som foregår i års- og tiltaksrapportene suppleres i det følgende av prosjektledernes refleksjoner og opplevelser.

5.1 Hva oppleves som mest vellykket?

5.1.1 Hvilke tiltak oppleves som mest vellykket?

Prosjektlederne i 2007 nevnte blant annet følgende som eksempler på hva de opplever som mest vellykket:

Om enkelttiltak

- Forum for etisk refleksjon for 16-18 årsgruppen
 - Temadager med utvekslingsbesøk og dialoggrupper om flerkulturell forståelse
 - Bibelfest for 10-åringene
 - Ungdomsklubben *Ka du trur*
 - Kontakten med jeger- og fiskeforeningen i forbindelse med helgesafari
 - Vi har bygget opp en ungdomsmenighet der unge selv deltar og utvikler gudstjenesteformene
 - 100 prosent oppslutning om babysang
 - Felles tiltak for hele familien, f eks juleverksted og overnatting i kirka for 11 og 12 åringene
 - Kirkeskole for 5 og 6 åringene
 - Maxikonfirmantopplegg og musikal
 - Sansesamling for 2-3 åringene
 - Babymassasje for barn i alderen 0-8 måneder
 - Myldregudstjenestene tilrettlagt for 1, 2 og 3 årstrinn
 - Opprettelse av 3 KRIK (Kristen idrettskontakt) grupper
 - Å bygge opp en kjerne av 15 – 18 åringene i kristent arbeid som synes det er gøy å være med, sammen med en stor gruppe frivillige ledere med kompetanse på krevende former for friluftsliv
 - Skattejakt som en del av skolestartmarkering
 - Opplevelsessamlinger for 5-klassinger
 - Opplevelsesbasert gudstjeneste for 0–2 åringene. Under velsignelsen faller hjerteformede ballonger ned fra kirketaket over barna!
 - En 12-årig jente ble i høst døpt på en korøvelse!
 - Når eldre forteller fra sine liv til barna
-

- Formidling av evangeliet gjennom generasjonssamlinger
- At vi hjelper til med trosopplæringen i heimene
- Arbeidet med gudstjenesteinvolvering og at barna viser at de eier kirken og er en selvfølgelig del av fellesskapet

Om oppslutning fra barn, unge og foreldre:

- Barn og unge får bruke hele seg for å oppleve det kristne budskapet
- Bedret kontakt med konfirmantforeldrene
- Møtene med nysgjerrige, glade barn og fornøyde foreldre
- At barna bestandig spør etter flere arrangementer!
- At foreldrene slutter opp
- Å se foreldrene være stolte av barna sine som framfører genuint kristent trosopplæringsstoff – i kirken sin!
- Gleden og engasjementet som barna viser
- Barna ser lykkelige ut når de er hos oss!
- Stor økning av barn som kommer på faste aktiviteter
- Vi har skapt møteplasser i kirker og kapeller der folk trives og føler at de har en plass
- Vi har formidlet mye dybde til barn fra mange kirkefremmede familier
- Vi har fått med voksne ledere som tidligere ikke har deltatt i kristent arbeid

Om virkninger i menighet og lokalsamfunn:

- Systematisk planlegging og arbeid med pedagogiske opplegg
- Å vise offentligheten at vi satser på barn og at menighetens tilbud er ufarliggjort
- Vi har som menighet blitt tvunget til å se helheten i trosopplæringsarbeidet
- Samarbeid med og samordning av de frivillige kristne barne- og ungdomsorganisasjonene
- Muligheten til å skape en sammenhengende og systematisk trosopplæring innenfor avgrensede tiltak
- Vi er på vei mot en god bevisstgjøring av felles mål i den kirkelige staben
- Etablering av tverrfaglig team og tverrfaglig tenkning i kirkestaben rundt vår Kjerneplan
- Å få ressurser til å gjennomføre drømmer og ideer!

De mer systematiske analysene av forsøksprosjektene tiltak fra et teologisk og religionspedagogisk ståsted og av måloppnåelse blir foretatt

i evalueringens hovedrapport, men den ovenstående opplistingen formidler et klart inntrykk av stor variasjonsbredde og mange ulike og til dels helt nye virkemidler og uttrykksformer i trosopplæringen.

5.1.2 Hvilke aldersfaser har man lykkes best med?

Prosjektlederne, som driver fullskalaforsøk fra 0-18 år, ble i 2007 spurt om hvilke aldersfaser de synes at man har lykkes best med.

De fleste nevnte:

- 0 – 2 åringene
- 4 – 6 åringene
- 6 – 12 åringene

5.2 Hva oppleves som mest utfordrende?

5.2.1 Hvilke oppgaver eller tiltak oppleves som mest utfordrende?

Prosjektlederne i 2007 nevnte blant annet følgende som eksempler på hva de opplever som mest utfordrende:

Integrering i menigheten:

- Å knytte forbindelsen mellom aktivitetene og kirken og menigheten
- Involvering av menighetens ansatte i forsøksarbeidet
- Menighetsrådene, som eier prosjektet, har nok å gjøre med andre ting
- At menigheten ikke har noe eierforhold til prosjektet
- Vanskelig å få forståelse i menigheten for at trosopplæring for barn og unge er den høyest prioriterte oppgaven
- Få menighetene i forsøket til å samarbeide
- Det kontinuerlige arbeidet i menighetene går foran forsøket som foregår på prostiplan

Geografi og avstander:

- Geografi med store avstander
- Vanskelig med fellesarrangementer i en menighet som ligger på tre øyer

Konkurransen med andre tilbud:

- Å bryte gjennom i fritidsmarkedet
 - Utfordrende å skulle nå så mange barn i en bygd hvor det skjer så utrolig mye fra før
-

Krevende mål:

- Å skulle nå alle døpte
- Størrelsen på prosjektet; å være fullskalaprojekt i et helt prosti
- Implementeringen av sørsamisk miljø, kultur og identitet i Den norske kirke med bakgrunn i sørsamenes opplevelser
- For høye forventninger fra menighetsrådet, som ikke innfris
- Kommunikasjon med bredden av de døpte, hvordan gjør man det?
- Å nå bredden av store kull!
- Å bryte med tradisjoner når nye tiltak har lav oppslutning
- Å forandre gudstjenestelivet i menigheten

Ressursproblemer:

- Det er vanskelig å verve frivillige til å arbeide med ungdom
- Rekruttering av frivillige
- Arbeidspresset er for stort og kan ikke fortsette over i en driftsfase
- Manglende stabilitet og trofasthet hos de frivillige
- Å sette i gang flere nye tiltak parallelt
- Å skaffe fagfolk til små stillingsbrøker

Også her vil en grundigere analyse bli foretatt i evalueringens hovedrapport, men den ovenstående oppstillingen indikerer noen gjennomgående utfordringer, bl.a. med å nå bredden og å integrere forsøks-tiltakene i det vanlige menighetslivet.

5.2.2 Hvilke aldersfaser oppleves som mest utfordrende?

Prosjektlederne, som driver fullskalaforsøk fra 0-18 år, ble i 2007 spurt om hvilke aldersfaser de synes er mest utfordrende.

De fleste nevnte:

- 15 – 18 åringene
- 12 – 14 åringene

5.3 Hvilke tiltak vil bli videreført?

Prosjektlederne i 2007 ble spurt om det var noen av tiltakene som var prøvet ut som kom til å bli videreført etter at forsøksperioden var over.

98,8 prosent svarte at et eller flere tiltak ville bli videreført. Mange svarte også at alle tiltakene kom til å bli videreført.

Eksempler på tiltak som vil bli videreført er blant annet:

- Musikk fra livets begynnelse
 - Undretur i kirken
-

- Påske- og julevandring
- Kirkehelg i de enkelte bygdene
- Markering av barnas overgang fra barnehage til skole
- 10 års markering av dåp
- Søndagsfamilie med familiearbeid i knyttet til gudstjenesten
- ByNatt Forum for etisk refleksjon
- Bibelfest med overnatting for 10 åringer
- Babymassasje
- Religionsdialog
- Knøttekor og barnekantori
- Maxikonfirmantopplegg
- Musikal
- Opplevelsessamlinger for 5 klassinger
- Konfirmantopplegg med pilegrimsvandring og pilegrimsgudstjeneste
- Storfamiliegudstjeneste
- Trespråklig barnemesse
- Lavvu som kirkerom
- Elevate – gudstjenestearbeid for 11 årsfasen
- SuperOnsdag – familietiltak med middag og kor
- Kirkeuke over fire dager
- Hjemmebesøk på treårs dåpsdag
- Myldregudstjenester
- Samarbeid med videregående skole om livsmestringsprogram som avsluttes med myndighetsmarkering
- Helgesafari

Også her vil en mer omfattende analyse bli foretatt i hovedrapporten fra evalueringen, men opplistingen ovenfor indikerer hvilke type tiltak som vil prege trosopplæringen i norske menigheter i årene som kommer.

5.4 Hvilke tiltak egner seg for overføring?

Prosjektlederne i 2007 ble spurt om det var noen av tiltakene som var prøvet ut som ville egne seg til å bli overført til andre menigheter når forsøksperioden var over.

Alle svarte at de hadde tiltak som ville egne seg også andre steder.

De fleste presiserte dog at de ennå ikke hadde foretatt den avsluttende evalueringen av de tiltakene de hadde prøvet ut og at det helt sikkert kom

til å bli justeringer. Mange pekte også på at selv om tiltakene egnet seg til overføring måtte det foretas lokale tilpasninger.

Og en del viste til at både videreføring og overføring ville avhenge av hvilke ressurser som ble stilt til disposisjon for alle menighetene etter forsøksperioden.

I likhet med foregående punkt kan vi konkludere med at vi allerede nå ser konturene av hvilke tiltak som vil kjennetegne trosopplæringen i menighetene i Den norske kirke i årene som kommer, dog gitt at de andre menighetene etter at forsøksperioden er over, finner tiltakene verdifulle og verdt å ta i bruk.

6 Aktiviteter og planer i menighetene som ikke driver forsøk

6.1 Søknadsprofil og – resultat

Fra og med 2007 hadde ca. 350 av 1 300 menigheter i Den norske kirke fått forsøksmidler og var i gang med forsøk.

Blant de øvrige ca. 950 menighetene hadde imidlertid svært mange, over 80 prosent, søkt en eller flere ganger i løpet av de fire årene fra 2004 til 2007, uten å få innvilget sin søknad.

I vår undersøkelse blant menigheter som ikke driver forsøk består ca. halvparten av utvalget av menigheter som har søkt forsøksmidler uten å ha fått innvilget søknaden. Søknadsprofilen blant disse er som vist i tabell 6.1.

Tabell 6.1 Hvor mange ganger har menighetene søkt forsøksmidler? 2007
Prosent. N = 22

<i>Menigheter som har søkt forsøksmidler uten å ha fått innvilget søknaden, har søkt:</i>	Prosent av menigheter som har søkt, men ikke fått forsøksmidler
En gang	22,3
To ganger	33,3
Tre ganger	38,9
Fire ganger	5,5
Sum	100,0

Resultatene fra tabell 6.1 tyder på at det i år etter år er lagt et betydelig arbeid ned i å utforme søknader. Bortimot 45 prosent av menighetene som har søkt, men ikke fått innvilget søknaden, har gjort dette tre eller fire ganger.

Et sentralt spørsmål i denne sammenheng er med hvilken motivasjon og forankring innad en menighet, enten alene eller sammen med andre, søker år etter år uten å få innvilget forsøksmidler.

På et oppfølgingsspørsmål svarte ca. 60 prosent av de som hadde søkt en eller flere ganger at de ikke har fått noen begrunnelse for at de ikke fikk innvilget søknaden. Dette resultatet understreker ytterligere spørsmålet om motivasjon og forankring for de gjentatte søknadene.

Men det reiser også spørsmålet om hvordan opptrapping og rekkefølge i implementeringsfasen av reformen, etter den første femårige forsøksfasen, vil bli håndtert.

Blant annet vil sannsynligvis en del av menighetene som ikke har fått forsøksmidler i den første femårige fasen måtte vente forholdsvis lenge, noen av dem til og med til slutten av implementeringsfasen, dvs ytterligere fire-fem år, før de får tildelt midler.

6.2 Trosopplæringstiltak i de andre menighetene

De andre menighetene, både de som har søkt forsøksmidler og ikke fått og de som ikke har søkt, ble bedt å beskrive hvilke trosopplæringstiltak de hadde for ulike aldersgrupper i 2007.

I beskrivelsen er det benyttet den samme inndeling i tiltakstyper som i IKO/NSDs undersøkelse blant alle norske menigheter i 2003⁸.

Resultatene framgår av tabell 6.2 nedenfor.

Tabell 6.2 Trosopplæringstiltak i 2007 i menigheter som ikke driver forsøk, fordelt på aldersgrupper, sammenlignet med alle menigheter i 2003. Prosent. N = 42

	Trosopplærings- tiltak i menigheter som ikke driver forsøk i 2007	Trosopplærings- tiltak i alle menigheter i 2003 ⁹
Dåpssamtaler	100,0	89,2
Dåpssamlinger	35,5	19,1
Utsending av dåpshilsen, 1 års dåpsdag	77,5	58,5
Utsending av dåpshilsen, 2 års dåpsdag	80,6	55,6
Utsending av dåpshilsen, 3 års dåpsdag	72,3	51,7

⁸ Lorentzen, Kristin. 2005. Dåpsopplæring i Den norske kirke i 2003. Rapport fra kartlegging av arbeidet i menighetene. IKO-forlaget.

⁹ Dataene er fra IKO/NSDs undersøkelse i 2003

Utdeling av 4-årsbok	100,0	94,2
Samlinger for 4-åringer	70,0	41,6
Utdeling av 6-årsbok e l	74,1	30,8
Samlinger for 6-åringer	53,5	19,3
Utdeling av Bibel el NT til 11-åringer	72,3	62,2
Samlinger for 11-åringer	48,1	40,8
Samlinger for juniorkonfirmanter	15,5	-
Samlinger for konfirmanter	97,2	83,0
Leirer for konfirmanter	91,6	73,3
Ledertrening for fjorårskonfirmanter	56,1	19,7

Tabellen viser at for alle tiltakstyper har en større andel av menighetene som ikke driver forsøk disse tiltakene i gang i 2007, enn alle menighetene i Norge hadde det i 2003.

For enkelte aktiviteters vedkommende, som f.eks. utdeling av 6-årsbok, samlinger for 6-åringer og ledertrening for fjorårskonfirmanter, er det atskillig flere menigheter med disse tiltakene i 2007 enn i 2003.

En nærmere analyse av tallene tyder også på at det for de aller fleste av tiltakenes vedkommende er det flere blant menighetene som har søkt, men ikke fått forsøksmidler, som har disse tiltakene i gang enn blant menigheter som ikke har søkt forsøksmidler.

Ut fra disse tendensene ser bildet slik ut:

- Selv om de ikke har hatt forsøksmidler i perioden 2003 til 2007 har flere av disse menighetene økt sine tilbud, og har nå tiltak for de aller fleste aldersgrupper i langt større grad enn samtlige menigheter hadde det i 2003. Dette tyder på at det selv uten forsøksmidler har det vært mulig å bygge ut mange tiltak.
- Dette betyr også at utgangspunktet for disse menighetene, som vil bli inkludert i Trosopplæringsreformen fra 2009 og få nye midler til trosopplæring i årene deretter, er langt bedre enn det var for samtlige menigheter i 2003.
- Tendensen til at menigheter som har søkt, men ikke har fått forsøksmidler i større grad enn menigheter som ikke har søkt slike midler, har bygget ut tiltak for de ulike aldersgruppene kan tyde på at det vil være et noe ulikt utgangspunkt for disse to typer menig-

heter når Trosopplæringsreformen skal implementeres i alle norske menigheter etter 2009.

6.3 Planer for trosopplæring i de andre menighetene

Tabell 6.3 Har menighetene som ikke driver forsøk egen plan for dåpsopplæring/trosopplæring? 2007. Prosent. N = 42

	Menigheter som ikke driver forsøk i 2007
Menigheten har egen plan for dåpsopplæring/trosopplæring	80,3
Menigheten har <i>ikke</i> egen plan for dåpsopplæring/trosopplæring	19,7
Sum	100,0

Ut fra tabell 6.3 ser det ut til at ca. 80 av menighetene som ikke driver forsøk har egen plan for dåpsopplæring/trosopplæring. En nærmere analyse tyder på at noen flere av menighetene som har søkt forskningsmidler har slik plan enn de som ikke har søkt.

Tabell 6.4 Har menighetene som ikke driver forsøk planer om nye trosopplæringstiltak? 2007. Prosent. N = 42

<i>Planer om nye trosopplæringstiltak</i>	Menigheter som ikke driver forsøk i 2007
Menigheten har planer om nye trosopplæringstiltak	62,9
Menigheten har <i>ikke</i> planer om nye trosopplæringstiltak	37,1
Sum	100,0

Tabell 6.4 viser at godt over 60 prosent av menigheter som ikke driver forsøk har planer om nye trosopplæringstiltak, mens under 40 prosent altså ikke har det.

Tabell 6.5 viser hvorvidt menighetene som har slike planer har utviklet disse som følge av Trosopplæringsreformen eller som følge av andre forhold.

Tabell 6.5 Er planene utviklet som følge av Trosopplæringsreformen? 2007. Prosent. N = 26

<i>Planene er utviklet ved å:</i>	Menigheter som ikke driver forsøk i 2007
Ha kontakt med forsøksmenigheter	15,0
Hente informasjon fra Trosopplæringsreformens ressursbank	20,2
Delta på konferanser og samlinger	22,8
Ha kontakt med organisasjoner som har utviklet tilbud	27,2

Det ser ut til at menigheter som har planer om nye tiltak i begrenset grad har utviklet disse som følge av kontakt med forsøksmenigheter eller ved å hente informasjon fra Trosopplæringsopplæringsreformens ressursbank.

Deltakelse på konferanser og samlinger og kontakt med organisasjoner som har utviklet tilbud ser ut til å ha like stor betydning.

Tabell 6.6 Hva vil menighetene som ikke driver forsøk satse på av tiltak når Trosopplæringsreformen implementeres etter 2009? 2007. Prosent. N =42

<i>Menigheten vil satse på:</i>	Menigheter som ikke driver forsøk i 2007
Tiltak for førskolealderen	35,8
Tiltak for skolealderen	72,2
Tiltak for konfirmantopplæringen	21,9
Tiltak for ungdomsalderen	69,4

Tabell 5.6 viser hva de andre menighetene tenker seg å satse på når Trosopplæringsreformen implementeres i alle menigheter etter 2009.

Tiltak for skolealderen og for ungdomsalderen dominerer bildet. Dette kan bety at det er her disse menighetene står svakest eller mangler tilbud.

Men det er også innenfor disse aldersgruppene forsøksprosjektene opplever sine største utfordringer, se pkt. 5.2.2.

6.4 De andre menighetenes utgangspunkt ved avslutning av forsøksfasen

Undersøkelsen blant menigheter som ikke driver forsøk tyder på at de, parallelt med forsøksfasen av Trosopplæringsreformen, har bygget ut sine trosopplæringstiltak slik at de har et bedre utgangspunkt enn alle norske menigheter hadde i 2003, før reformen startet.

Videre har de aller fleste av menighetene som ikke driver forsøk både planer for dåpsopplæring/trosopplæring og planer for konkrete tiltak. De har også tanker om hva de særlig vil satse på når Trosopplæringsreformen implementeres etter 2009.

Dette betyr at disse menighetenes utgangspunkt er ganske godt, men at mye vil avhenge av hvilket støtteapparat som vil bli etablert i implementeringsfasen og når nye ressurser vil bli stilt til disposisjon. Vi legger videre til grunn at en ny plan for trosopplæringen i Den norske kirke, når den kommer, samtidig vil bli lagt til grunn for alle norske menigheter, enten de har drevet med forsøk eller ikke.

Endelig minner vi om at det også blant forsøksmenighetene er mange, ca. halvparten, som bare har drevet forsøk med en eller flere faser, og at under 200 av ca. 1 300 menigheter har drevet fullskalaforsøk for alle aldersgrupper fra 0 til 18 år.

Det er med andre ord langt flere enn de menighetene som ikke har drevet forsøk som står overfor implementeringsutfordringer i reformens siste fem år.

VEDLEGG 1 DATAGRUNNLAGET FOR DELRAPPORTEN

Datagrunnlaget for denne delrapporten er:

- (1) Resultatene fra IKO/NSDs *Rapport fra kartlegging av dåpsopplæring i menighetene i 2003*. IKO 2005. Kartleggingen, som var spørreskjemabasert, omfattet alle menighetene i Den norske kirke i 2003, dvs 1 303 menigheter, med en svarprosent på ca 80.
 - (2) Arbeidsfellesskapets spørreundersøkelse til prosjektlederne for alle forsøksprosjektene som startet i 2004. Undersøkelsen ble også gjennomført med samme spørreskjema til prosjektlederne for alle forsøksprosjektene som startet i 2005.
Til sammen 74 forsøksprosjekter deltok i disse to omgangene av denne undersøkelsen. Undersøkelsen ble gjennomført som telefonintervju og hadde bortimot fullstendig oppslutning.
 - (3) Arbeidsfellesskapets spørreundersøkelse til prosjektlederne for forsøksprosjekter som var i gang i 2007.
Undersøkelsen omfattet 98 forsøk og ble gjennomført ved hjelp av det webbaserte spørre- og rapporteringsverktøyet Easyresearch, med en svarprosent på 87.
 - (4) Arbeidsfellesskapets spørreundersøkelse i 2007 til et utvalg av menigheter som enten ikke hadde søkt forskningsmidler, eller som hadde søkt forskningsmidler, men ikke fått innvilget søknaden. Utvalget besto av omtrent like stort antall av begge disse kategoriene menigheter.
Undersøkelsen omfattet 65 menigheter og ble gjennomført ved hjelp av det webbaserte spørre- og rapporteringsverktøyet Easyresearch, med en svarprosent på 64. At svarprosenten ikke ble høyere, selv etter to påminnelser, skyldes at det er betydelig uklarhet i mange menigheter om hvem som kan besvare spørsmål om trosopplæring i menigheten.
 - (5) Data fra Trosopplæringsreformens ressursdatabase.
-

